Ч. 208 (11.461). Львів, неділя 16. вересня 1928. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Територіяльний поділ Польщі.

Львів, 15. вересня 1928.

Недавно появилася накладом військового науково-видавничого інституту брошура Романа Стажинського, майора польського генерального штабу, під написом: „Проєкт територіяльного поділу Річипосполитої“. Ця брошура викликала вже досить живий відгомін у польській пресі. В першу чергу зацікавилася нею провінціонально-окраїнна польська преса (як „Курєр Віленьскі“, „Жицє Новоґрудзкє“), а звільна це зацікавлення поширюється й на столичну пресу, як про це свідчить стаття півурядової „Епоки“. Думаємо, що ця справа, навіть в стадії дискусії, не може бути зовсім байдужною для нашого громадянства. Це й спонукує нас присвятити тій проблемі і веденій дискусії деяку увагу.

Автор не є вдоволений істнуючим адміністраційним поділом сучасної Польщі, який є припадковий, бо він повстав внаслідок приєднування здобуваних ступнево областей. Є він і нерівномірний щодо числа населення, бо поруч великих воєвідств з півтретя міліоновим населенням (як львівське і келецьке) має й такі воєвідства, що не обіймають навіть міліона населення (як напр. поморське). Теперішний поділ представляє собою мозаїку властей II. інстанції, бо границі округів корпусних, скарбових палат, апеляційних судів, шкільних кураторій, залізничих і почтових дирекцій, земельних урядів й інспекторатів праці ні не згоджуються з воєвідствами, ні не покриваються зі собою. Нинішній поділ в першу чергу не вдоволяє **військових чинників,** бо не спирається на природному поділі на господарчі округи, які єдино є вказані для вимог військовости.

Бажаючи усунути всі ті недомагання майор Стажинський пропонує: побільшити кількість воєвідств з 17-ти на 25, і згрупувати їх в 6-ох провінціях, які обіймали би по кілька воєвідств від одного до півтора міліона населення. Провінції булиб такі: 1) великопольська (познанська), зложена з Познанщини, Поморя, каліської землі і Лодзі зі столицею Познанем, 2) малопольська (краківська), в яку увійшлиб воєвідства: краківське, шлеське і келецьке зі столицею Краковом; 3) червоно-руська (східно-галицька), зложена з воєвідств станиславівського, тернопільського і більшости львівського, покриваючись з руською провінцією у старій Польщі — зі столицею у Львові, 4) люблинська, зложена з люблинського воєвідства і більшої частини Волині зі столицею в Люблині, 5) литовська (виленська), в яку ввійшлаб Виленщина, Новгородщина, Гродненщина і Полісся з Берестейщиною зі столицею у Вильні і 6) мазовецька (варшавська), зложена з варшавського воєвідства, частини лодзького, білостоцького і Підляша, зі столицею провінції у Варшаві.

В проєкті майора Стажинського українські землі під Польщею, що тепер входять у склад воєвідств: станиславівського, тернопільського, львівського, волинського, люблинського і поліського, булиб поділені між чотири провінції: червоно-руську (східно-галицьку), люблинську, литовську і мазовецьку. Полудне-во-східні українські землі, після приєднання до західних польських повітів до малопольської (краківської) провінції, творилиб одну цілість. Ця провінція на основі обговорюваного нами проєкту складаласьби з пятьох воєвідств: станиславівського, львівського, тернопільського, дрогобицького і перемиського. Червоно-руська провінція, спираючись на польсько-історичному принципі, булаб висловом консолідації полудневo-східної української території. Зате північно-східна українська територія: Волинь, Холмщина, Підляша й Полісся, яка тепер входить у склад трьох воєвідств (волинського, люблинського і поліського), — як уже згадано — булаб поділена між три провінції і творилаб три воєвідства: волинське з центром у Ковлі, холмське з осередком у Замості і поліське з центром у Бересті, а крім того Підляша булоб прилучене до варшавського воєвідства.

Дотеперішній адміністраційний поділ українських земель в рямках польської держави, переведений такими головачами, як проф. Ґломбінський і пос. Заморський, мав на меті розбити суцільну українську територію, зробити її якнайбільш мішаною та піддати під нівеляційно-денаціоналізаційні впливи пануючої нації. З тією метою до львівського воєвідства приєднано значний шмат польської етнографічної території на заході, щоби в ньому створити позірну польську більшість. З тією метою тернопільське воєвідство штучно викроєно так, щоби там зібрати поважну польську меншість, яка має грати ролю більшости з тенденцією в короткому часі перейти на становище дійсної більшости. З тією метою станиславівське воєвідство сконструовано як довгу покутсько - підкарпатську кишку, відділюючи його „мішаними“ воєвідствами: львівським і тернопільським — від звязку з українською Волинню. З тією метою Холмщину й Підляша — як польську національну територію приєднано до Люблинщини, не поширюючи на ці території навіть мінімальних меншостевих постанов язикового закону з 31. липня 1924 р. З тією метою створено вкінці змішане українсько-білоруське воєвідство поліське, одночасно трактуючи його як терен польської національної експанзії.

Отже, як бачимо, істнуючий адміністраційний поділ української території під Польщею є фатальний. Не кращий є й новий проєкт майора Стажинського. Полудневосхідну українську територію, що має виразне обличчя, він під деяким оглядом консолідує, а зате ще більше розриває північно-українські землі, як пригожі для дальших, іще глибших експериментів в польську користь.

Польська преса ставиться до висуненого проєкту дуже ріжноманітно. Одні органи вимагають, щоби з новим поділом підождати до р. 1932 і перевести його на основі перепису, що має бути довершений в р. 1931. Другі взагалі вважають його мало щасливим, висуваючи ідею адміністраційного перестрою з долу: від громад і повітів, бо нпр. волинська громада своїм простором рівняється розмірові західно-галицького або познанського повіту. Треті органи витають проєкт, а особливо поділу на провінції, але висувають думку поширення їх прав шляхом створення провінціональних соймів.

„Бо тоді — як пише „Курєр Віленьскі“ — не лише державна адміністрація була би справнішою, але й засклеплено би ту глибоку рану, яка при дотеперішній системі репрезентації інтересів населення і дотеперішньому територіяльному поділі все буде роніти, головно на сході Польщі“.

Справа нового адміністраційного поділу сучасної Польщі є поки-що в стадії дискусії. Та невиключене, що вона вирине і в соймі при нагоді зміни державного устрою. Наша політична репрезентація мусить цю справу мати на увазі, роблячи все можливе „ne res publica (розуміється, — українська!) detrimenti capiat“.

Ліквідація Української Господарської Академії в Подебрадах.

(Допис із Подебрадів.)

Від Редакції: Щойно вчора видрукували ми статтю д-ра Теоф. Окуневського про Академію з закликом до нашої молоді, щоби вписувалася до неї на науку, а вже нині дістаємо з Подебрадів сумну вістку про її ліквідацію. Подробиці плину ліквідації цієї цінної установи подані в цій статті.

Неймовірне стає дійсністю. Подебрадська Академія стоїть перед ліквідацією. Яким скорим темпом ця ліквідація буде переводитися, ще невідомо, але вписи на 1. зимовий семестер міністерство хліборобства заборонило. Коли цю високошкільську орґанізацію обхопимо думкою на один момент в її цифрах та в її високій ідейній цінности, то стає лячно перед думкою, що це все за короткий час перестане істнувати. Безперечно між усіми ударами для розвитку української культурної праці — це один з важких ударів.

Академія находиться в повному розвиті. 90 викладових сил працюють на трьох факультетах, в десяти відділах (на кожному відділі пересічно 60 предметів). За послідні два роки випустила Академія далеко понад 200 інжинірів у світ. 30 професорських стипендіятів і асистентів приготовляються до дальшої наукової праці. 216 наукових видань на українській мові дала літературна праця співробітників Академії. 33 кабінети, 14 лябораторій, 2 фарми стояли до розпорядимости професорів і студентів. І цей величезний варстат людської культурної праці має нечайно перестати просперувати! Це і для найбільших песимістів важка несподіванка. Ще недавно запевнювали чеські відповідальні чинники: Ваша Академія може бути спокійна, вона буде в нас істнувати доти, доки її не можна буде перенести на одну із українських територій.

І здавалосьби, що цей одиноко допустимий погляд на долю Академії не зуміє ніщо захитати, ні внутрішні ні зовнішні події тої країни, яка дала приют цій інституції. Правда, нічого доброго не ворожили слова міністра земельних справ **Срдінки**, який минулої осени перебрав Академію від міністерства закордонних справ під свою опіку, заявляючи прилюдно, що він перебирає Академію для ліквідації. Знаючи непопулярність допомогової акції у звичайного чеського обивателя можна було слова міністра пояснювати як заспокоєння публичної опінії. Все-ж таки ніхто не сподівався, що та ліквідація така близька і для ідеї перенесення інституції на якусь іншу територію майже катастрофальна. Всі ми знали, що чеське правительство не зможе в безконечність розтягувати свою допомогову акцію, але все сподівалися, що цю культурну дорогоцінність можна буде зберегти аж до моменту її забезпечення тими засобами, до яких український нарід має повне право.

На запит, чому все-ж таки так поспішно та без всяких міркувань, поминаючи інші менше катастрофальні виходи для Академії, приступається до ліквідації, можна відповісти тільки здогадами.

Одна із серіозних версій говорить, що тут не обійшлося без інтервенції (розуміється не офіціяльним шляхом) одної держави, яка межує із Чехословаччиною і з якої поповнюється тепер майже цілий контингент нових слухачів. Момент, що Академія чим раз більше перестає бути еміґрантською установою щодо складу її слухачів, здавалосьби, повинен промовляти за дальшим її утриманням, бо видатки для неї в міру відходу студентів-еміґрантів меншають. Та тут інші міркування міждержавного характеру збивають з ніг цю льоґіку і ставлять замісць неї іншу, менше гуманну, зате більше всевмолиму і діючу в теперішніх відносинах між державами.

Контрагенти в цій допомоговій акції були для чеського правительства еміґранти. Зі зміною складу студентства входять в гру інші два контрагенти: нарід, з якого ці студенти вийшли і держава, якій ці студенти „належать“. Перший із контрагентів не має до чеського уряду жадного відношення, другий знову має до українських студентів своє певне відношення. І цей конфлікт в академічній драмі ворожить їй катастрофальний кінець.

Ця версія має мабуть найбільше реальний ґрунт під собою. Інші версії, як — внутрішньо-політична гра сил у Чехословаччині, чи залежне око нашого другого „брата“ москаля, чи просто бажання поводитись ощадно з державним грошем (Академія коштує 3 і пів міл. ч. кор. річно) занадто не серіозні, щоби могли бути підставою такої величезної шкоди не тільки для української культури, а також для ідеї міжнародного зближення, для якої [illegible]альність Академії давала неоцінені услуги.

Ділячись цією сумною вісткою з

цілим українським загалом, ми не гратимо надії, що ще дванацята година принесе для справи інший оборот. Ця справа мусить стати предметом обдумання та акції як наших політичних так і наукових чинників та цілого народу, де-би він не находився.

Ми ще віримо, що чеські державні мужі знайдуть можливість усунути труднощі, які стоять в дорозі істнуванню Академії до її повороту на рідну землю та збереженню її як наукового ядра. Український нарід свого довгу не забуде!

Подебрадський.

Радянська Україна.

Московські райони „покривджені".

Покривдженими визнала центральна харківська комісія для справ національних меншостей московські райони на Україні в обслугуванні їхніх культурних потреб. У харківських „Вістях" з 8. вересня читаємо про те таку вимовну замітку:

„Центральна Комісія Національних меншостей при ВУЦВК докладно обслідувала роботу місцевих органів в справі обслуговування руського населення України. Обслідувано Купянщину, Старобільщину, Ізюмщину. Обслідування виказало, що роботу серед руського населення поставлено недостатньо. Навіть зовнішні атрибути руських сільрад як: вивіски, бланки, печатки та інше, здебільшого викладено на українській мові. Директивний та інструктивний матеріали із центральних, окружних і районних органів, руські сільради одержують здебільшого українською мовою. Директиви ВУЦВК і ЦК нацмен про широке обслуговування руського населення в цих округах виконано недостатньо.

Культурне обслуговування руського населення також відстає. На Купянщині руських дітей охоплено школою менше, ніж українських. Руське населення Купянщини і Старобільщини не досить забезпечено семирічками. Сітка шкіл і політосвітніх установ, що провадять свою роботу руською мовою, недостатня. В Ізюмській окрузі відзначено, що Райвиконкоми листуються з руськими сільрадами здебільшого українською мовою.

Руське населення цих трьох округ мало постачається газетами рідною мовою.

Із досягнень по лінії обслуговування руського населення слід відзначити, що обовязкові постанови Окрвиконкомів друкується двома мовами — українською і руською. Запис актів в загсах робиться українською і руською мовами

ЦК Нацмен виробила практичні заходи в справі реального поліпшення обслуговування руського населення на Україні. Ці заходи в скорому часі надійдуть на затвердження вищих органів".

Щож хіба маловимовне становище харківських „націоналістів" і українських „державників"?

Сільська бібліотечна справа на Україні.

На черговому засіданні великої президії ВУЦВК-ту під проводом Петровського дня 4. вересня складав гром. Приходько, заступник Нар. Комісаря Освіти, звіт з бібліотечної справи в українському селі. Він, — як подають „Вісти" з 6. вересня — навів у звіті такі дані:

„Сесія ВУЦВК доручила урядові протягом трьох найближчих років поповнити всі книгозбірні на Україні. За даними ЦСУ в кінці 1927 року на Україні було 1129 книгозбірень по містах і 6883 по селах. Міські книгозбірні мають в своому розпорядженні понад 8 міл. книжок, сільські — 2.300 тис., читачів по містах 536 тис. чол., по селах 582 тис. Як зазначив докладач стан бібліотечної справи на Україні катастрофічний: одна книгозбірня припадає приблизно на 7,5 населених пунктів на селі, (по містах в середньому є по 14 книгозбірень) на одну книжку припадає 7 читачів, один читач на 5 дворів на селі.

Книжковий фонд книгозбірень майже на 50 відс. зужитий та нездатний до користування ним. Здебільшого по сільських книгозбірнях є книжки ще з періоду воєнного комунізму, або-ж книжки, що залишилися з поміщицьких садиб. Селянство, особливо останніми часами, надзвичайно цікавиться книжкою і вимагає поширення книгозбірень. На думку Наркомоса треба поставити нині питання так, щоби в кожній сільській раді була книгозбірня. Для того потрібно дати по 500 книжок в обкладках для кожної сільської ради, як початковий книжковий фонд. На все це протягом найближчих трьох років треба затратити понад 5 міл. карб. Тільки при таких умовах — зазначив Приходько — можна буде підвищити загальний культурний рівень населення.

Представник Наркомфіну Арсен, роблячи співдоклад з цього приводу, зазначив, що книжковий фонд справді треба поповнити не поширюючи однак бібліотечної сітки. В цьому році, на думку Наркомфіна, важко буде асигнувати більш-менш значні суми на бібліотечну справу.

Зав. Оргінстру ВУЦВК Конотоп повідомив президію про те, що директиви Сесії в справі поширення бібліотечної сітки на селі ще не зовсім виконуються, особливо по лінії місцевого бюджету. Треба поставити так питання, казав Конотоп, щоби всі 11 тис. сільських рад мали свої книгозбірні.

На пропозицію Петровського президія ВУЦВК доручила Раді Народних Комісарів вишукати відповідні кошти в 28-29 році на поліпшення бібліотечної справи на Україні, а надалі виробити план поширення сітки та включити його до бюджету".

Під замітом приналежности до УВО.

Другий день розправи.

Петро Сайкевич засуджений на два роки тюрми.

Другий день розправи викликав дещо більше заінтересування, що виявилося в збільшеній фреквенції публики. Зрештою вся обстановка процесу незмінена. Поліції цим разом зовсім не видно.

Зачалася розправа від відчитування тих статтей із „Сурми", які трибунал на внесення прокуратора допустив. Але коли протоколянт відчитав кілька речень, підвівся зі свого місця прокуратор, і просив зарядити розправу в часі відчитування тих статтей тайною. Обор. д-р Шухевич полишив цю справу опінії трибуналу, після чого трибунал зарядив тайну розправу.

ПИТАННЯ.

Коли знову впущено публику до салі, предс. ради. Ангельський відчитав питання щодо вини й відповідальности підсудного, поставлене до лави суддів присяглих. В питанню зазначено, що обвинувачений ділав як провідник УВО і кермував антидержавною акцією тої організації.

Прок. Гіртлер відчитав опісля ще друге, додаткове (евентуальне) питання (на випадок заперечення першого), стилізоване такcамо, як перше, з тою ріжницею що в ньому пропущено слово „провідник" і „кермував", а додано „і мав дальшу участь" (у діланнях УВО). Обор. д-р Шухевич спротивився допущенню того евентуального питання, бо судді присяглі можуть самі викинути ті слова, а тому це питання зовсім зайве. Трибунал по довгій нараді рішив допустити евентуальне питання, якого стилізацію предсідник відчитує.

З черги прок. поставив друге евентуальне питання, на випадок заперечення першого головного і другого евентуального, яке звучить: Чи винен обв. Петро Сайкевич, що в рр. 1927-28, редагуючи „Сурму" і кермуючи її редакцією й адміністрацією, поширював цей орган на терені Річипосполитої, чим ширив ненависть і погорду до польських адміністраційних чинників і ділав проти цілости держави (злочин з § 65)? Допущенню цього питання спротивився знову оборонець д-р Шухевич, мотивуючи це тим, що розправа не виявила в цьому напрямі проти обвинуваченого нічого. Трибунал ухвалив допустити і третє, евентуальне питання.

І. КЕДРИН

ТАТРИ.

Ще ясно видніють різкі обриси гордих Татр у сяйві палючого сонця; ще міняться усіма барвами обривисті їх скелисті стіни під щовечірнім поцілунком порниаючих у небосклоні промінів; ще тут і там жовтіють на узбіччах підгалянських „вірхів" незаторкнені косою вузькі жовті смужки (негідні вони гордого імени („ланів"!) низенького і ріденького вівса та дене-де, гейби стидливо поміж картоплею і вівсом скритого, ще нижчого й ще ріднішого жита. Жнива на Підгаллі щойно на ходу, — — але вже ось-ось насуне причахла осінь, не та погідна золота подільська, а насуплена й захмарена, з шаленим посвистом „гального" вихру! Навіть густа сіра мряка і наче брудною непроглядною піною окутає потемнілі шпилі. І тільки гляди, як гребінисті „грані" і гострі „турнє" посрібляться сніжним пухом (нерідкий він тут гість і серед самого літа!), пухом, що поволі щораз нижче розпростиратиме свій холодний саван. І стануть тоді Татри ще суворіші, ще строгіші, ще грізніші.

Звеличані вони Асником і Орканом, Тетмаєром і Каспровічом і Віткевичом, і дика їх краса захопить напевне неодного ще творця. Заперечувати їх красу міг би хіба сліпий. Та висловлюватися про них так, як висловлюються названі їх духові батьки, можуть теж хіба — засліплені, запаморочені патріотичною екзальтацією. Хто не належить до жадної із тих двох груп, той глядить на Татри, як на щось гарне й величаве, що всеж таки — без гріху святотатства — можна порівнати із стільки іншими гарними й величніми краєвидами на світі. Наш земляк, відвідуючи Татри перший раз, зразу шукає анальогії з Бескидами, вірніше: з Гуцульщиною. Питання: „що краще"? ставити не слід, як ніякого питання, на яке не можна відповісти. Кажуть, що коли вірменина, захвалюючого південні овочі „нефлі" спитали, що це таке, — він пояснив: „цитрину бачив? помаранчу бачив? зовсім не подібне!..." Характер гуцульських Бескидів та ґуральських Татр такий цілком інший, такий ріжний, що тут і там треба приноровлювати окрему, кожному інакше питому мірку краси й принади.

Здається, що найбільш характеристичною рисою Татр, це їх неприступність. Вони не тільки далекі з верховини Підгалля. Коли навіть вдиратися у саму середину цих могутніх камінних велитнів і мати їх гейби ось-ось „на долоні" — вони все одно такі самі далекі, самотні, неприступні й непривітні. Сірі, холодні, відусіль ворожо настороженні зломами гострого каміння, скрізь порепані зрадливими прірвами й пропастями. Кожні гори, це світ для себе. Але Татри, це світ — не з цього світа. Вони гейби по непорозумінні найшлися на земній кулі серед людей і життя, не маючи й не бажаючи мати з людьми і життям нічого спільного. Віють мертвеччиною. Тільки деякі поодинокі партії, як ось напр. Долина Костелиська, навівають спогади кипучої життям Чорногори. Але яке там життя,коли про нього не шумить Прут або Черемош! Білий Дунаєць, Білка? Навіть Лімниця та Опір образились би за таке прирівнання! Та знову немає у наших горах того дива природи, якими є перлини Татр — озера. Але недармо по Морському Оці тихенько, ледве помітно суне лише одна-одніська велика й неуклюжа лодка, — пором Харона для перевозу мерців по мертвих водах Стиксу. Недармо найкращі татрянські озера, поруч із Морським Оком. зовуться „чорними": це єдина краска, у якій можна узмістовнити несамовите враження темені, яке вони викликують.

Але людина любить контрасти. Шукаючи вражінь, необхідних життю, вона шукає їх і на цвинтарях. Задихаючися навісним гамором великого міста, людина залюбки тікає туди, де царить пустка. Тому не диво, що Татри зискали славу святині, куди паломничають прочане із великого міста.

Такими втікачами від зовнішнього світа галасу й крику до татрянського світа тиші й спокою були ті сотні й тисячі польської інтелігенції, які з початком 70 рр. мин. ст. пішли за покликом лікаря д-ра Тита Халубінського, відкривця Закопаного, тихої бази тихих Татр. Їхали туди люди, для яких мізок і серце не були лише поняттями анатомічними, їхали лікувати однаково тіло що й душу, відпочивати після боротьби з життям і набірати до неї нових сил. Це була еліта польської інтелігенції, це були головно представники літератури й мистецтва; вони прославляли Татри, вони теж надавали тон татранській столиці—Закопаному. Від того часу багато змінилося. З одного боку цивілізаційний примітивізм, у якому вічно потапають Татри й справжня „мерзость запу-

Після того забрав слово прокуратор Ґертлер.

Промова прокуратора.

Обв. Петро Сайкевич обвинувачений за злочин держ. зради як член і керманич УВО. Що таке УВО, чули ми вже тут з й власних реляцій. Це не організація будучности, це організація, що намагається вже нині при помочі зброї і саботажів ослабити Польщу, внести розладдя і замішання, приготовити повстання проти Річипосполитої. Це та організація, що має на своїй совісти убивство кур. Собінського, убивство студ. Гука і богато інших. Ця організація і дальше погрожує індивідуальним терором, як свідчить її комунікат, розісланий після недавнього наглого суду у Львові.

Тут поставлено одно головне питання і два евентуальні. Якби панове не мали переконання щодо вини підсудного, як її формулує перше питання, то прошу приняти друге питання. Коли ж би і на це питання тяжко було вам відповісти, то прошу приняти третє питання, в якому говориться про вину підсудного в поширюванні органу УВО „Сурма", що ширив ненависть і погорду до Польщі і її цілости.

Пригадаючись до вини підсудного Сайкевича, треба сягнути думкою далеко взад, до часу польсько-української війни. В тій війні брав Сайкевич участь як старшина, перейшовши до Української Армії з австрійської як лейтнант (четар). В Українській Армії служив він очевидно не під примусом, але це відповідало його ідеольогії.

По програній українців зачалися у нас акти саботажів. Ми чули про напади на почтові амбуляси, про знищення державного майна і т. д. І саме безпосередньо після нападу на львівську почту в 1925 р. обв. Сайкевич виїхав за кордон. Ця обставина хіба не без значіння.

В часі процесу проти Атаманчука і тов. зявився Сайкевич у краю нелегальним шляхом і тоді то трибунал дістав письмо від УВО, в якому та організація заявляла, що не обвинувачені в тому процесі, але зовсім інші люди є справцями убивства на особі кур. Собінського. Це письмо, як оречкли наші знавці-графольоги, писав обв. Сайкевич. Це стверджують і самі панове, порівнявши це письмо з іншими письмами підсудного. Оборона навела нам тут оречення двох графольогів, одного з Берліна, другого з Праги, які звучать інакше. Поминувши обставину, яким то чином фотографія актів цього процесу могла опинитися в Берліні і Празі, в двох центрах УВО, зазначу, що оречення нашого польського графольога мусить безумовно більше заслуговувати на віру.

Також пакет із „Сурмою", висланий як наладцем Савецьким, адресований по ореченню графольогів обв. Сайкевичем. В листі до п-и Станислави Дзьобівної обв. Сайкевич сам признається до кольпортажі нелегальних органів.

Накінець і фотографія обвинуваченого в товаристві відомих членів УВО вказує на те, що він мусів працювати в нелегальній організації.

При кінці прок. спинився коротко на польсько-українських відносинах, вказуючи на те, що в останніх роках слідно безперечно значне відпруження в тих відносинах і зріст льояльности серед українського населення до польської держави. Це відпруження і ця льояльність зростатимуть постійно, а тому роля „Сурми" і її роля знайдуть свій осуд і в українському громадянстві. Прок. просить суддів присяглих відповісти на поставлені питання по своїй совісти.

Промова обор. д-ра Ст. Шухевича.

Дуже добре розумію, що держава мусить боронитися проти всього того, що йде на її шкоду, проти ділань, спрямованих на її безпеку й цілість. Це природне і так мусить бути. На це держава має свої закони і потягає до відповідальности всіх тих, що в тому напрямі провинилися.

Аби когось засудити, треба йому доказати безсумнівну вину. Як є хочби тінь сумнівів, хочби тінь непевности щодо закидуваних вчинків, годі обвинуваченого засудити.

Обв. Сайкевича Петра обвинувачується в приналежности до УВО і в діланнях, які ця організація має на ціли. Це й зафіксовано в перших двох питаннях. У третім поминено вже приналежність Сайкевича до УВО, а закидається йому тільки редагування й поширювання „Сурми".

Говорив тут прок. про службу Сайкевича в Українській Армії. Я також служив у своїй національній армії, бо це було моїм святим обовязком. Якби так тут станув Сайкевич і заявив, що він тоді не служив в Українській Армії, то ви самі уважалиб його подлою людиною, що він ухилявся від свого обовязку і не служив у рідному війську. За службу в Українській Армії не можете Сайкевича винуватити.

Всі закиди проти обвинуваченого побудовані на конфіденціональних відомостях поліції. Що це таке конфіденціональні відомости, знаємо з усіх політичних процесів. Конфіденти — це анонімн, а на звідомленнях і ділинних анонімів ще ніякий суддя, принаймеңше фаховий, не полягав

і вироку на такій основі не видавав.

З черги оборонець переходить закиди прокуратора і збиває їх один по однім.

Щож до нападу на почту у Львові в його зовсім не було. Кількох студентів, що їх приловлено в лісі в часі переїзду почтового воза, не нападали нікого, а Сайкевича арештовано щойно три години опісля, як він висів з поїзду і зараз потім випущено на волю.

Щож до нападу на почту у Львові в 1925 р., то в ніяких актах нема того, що цей напад був ділом членів УВО. Всі арештовані в цій справі випущені на волю, бо їм нічого не доказано, і ніхто з них не признавався в приналежности до УВО.

Переходжу до фотографії обв. Сайкевича в товаристві Вол. Дзіси, Мих. Вербицького, Головинського й інш. Адже на тій фотографії є адв. д-р В. Старосольський, є й інші люди, яких хіба не можна підозрівати в приналежности до УВО, в конспіративних діланнях. Чиж як я припадком замешкав з бандитом, то мушу бути бандитом і я? Чиж як муж порядної, чесної жінки є опустом, то за це відповідає жінка? Спільна фотографічна знимка обв. Сайкевича з названими особами не говорить абсолютно нічого і не доказує нічого. З того не можна витягати ніяких висновків.

Найбільший закид проти підсудного — це иминий його лист до трибуналу в часі процесу за вбивство кур. Собінського, висланий іменем УВО. Оборона зазначує ось тут, що вона вислала чужинним графольогам зразки письма підсудного не на основі фотографії з процесових актів, але на основі фотографії того письма, яке було поміщене в „Сурмі". Відповіди цих славних графольогів, що мають своє імя в Европі, є протилежні до того, що сказав нам проф. Новіцький і їм як зовсім безсторонним, до нічого непричасним людям хіба можна більше вірити, як проф. Новіцькому.

Тут оборонець робить великий екскурс в ділянку графольогії, в чому він виявився незвичайним знавцем. Оборонець цитує визначних знавців графольогії, їх погляди на оцінку людського письма і висновки з того. Він зазначує, що інкримінованого письма до трибуналу не писав Сайкевич, тільки на основі зовсім певних прикмет — якийсь землемір. Накінець об. каже, що наука і практика не признають надто великої ваги до графольогії, бо вже навіть найбільші, найславніші графольоги у своїх оцінках помилялися, на що він наводить цікаві приклади. Словом, це переливання з пустого в порожне, як назвав графольогію один славний англійський правник. При цій нагоді обор. підчеркує, що ніякий графольог не може видати цілком певного, ясного оречення, тільки оречення на основі свого загального вражіння. Зрештою нехай панове самі порівняють добре ті письма, а певно переконаються, що листу до трибуналу не писав Сайкевич.

Щож до посилок „Сурми" і „Нац. Думи" до краю, то виключена річ, аби ті посилки висилав Сайкевич. Такого наївного хіба нема, аби сам видавав себе адресою, поданою на пакеті, аби наражував свого найліпшого приятеля, стрийчного брата своєї нареченої!

Всі докази п. прок. побудовані тільки на „домислах", а не на фактах. Я глибоко переконаний, знаючи праведну совість п. прок., що якби він сидів на вашому місці, а з ним ще одинадцять панів прокураторів, то вони заперечилиб одноголосно всі поставлені питання, бо потвердити котренебудь з тих питань не дозволила їм їх совість, їх розуміння права.

Промова предсідника.

Після того предс. зібрав ще раз усе те, що виявила розправа, повторяючи всі аргументи за і проти обвинуваченого. Опісля подав коротке поучення лаві присяглих, зазначуючи, що до кваліфікації вини підсудного треба потвердження дотичного питання двома третинами прис. суддів, себто 8 голосів.

Вердикт суддів присяглих.

По нараді судді присяглих із проводом відчитав вердикт лави присяглих. Перше питання заперечено 7 голосами проти 5. **Друге питання потверджено 9 голосами проти 3.** Третє евентуальне питання з уваги на те відпало.

Останнє слово прокуратора й оборонця.

Після прочитання вердикту суддів присяглих забрав слово прок. і просив покарати підсудного на основі дотичних параграфів, відносячи обтяжаючі й облекшуючі моменти.

Обор. д-р Шухевич просив трибунал застановитися над тим, чи цей вердикт лави присяглих можна уважати справедливим з уваги на те, що большева не

стіння" Закопаного відштовхнули людей із почуттям смаку та мінімальними бодай вимогами культурної людини, з другого боку навіть „повоєнні еліти", еліти гроша, залила безслідно всіх романтиків. Сьогоднішне Закопане, це верескливе, погане й задріпане жидівське містечко, яке дрожить у муринських підскоках джесбендів. У сьогоднішньому незугарно розбудованому Закопаному треба як на лік шукати „закопанського стилю", який щораз більше наближується до стилю львівського Замарстинова чи варшавських Налевок. Фреквенція літників у Закопаному рік-річно малів, а коли напр. цього року всетаки перевалилося крізь нього яких 30.000 осіб, то завдячує це воно лише пашпортовому мурові, який таки спиняв відплив за кордон отих тисячів жидівок і жидівочок, спрагнених відпочинку на — дансінгах.

Жах цивілізаційного примітивізму на польській стороні Татр, зразком якого може бути задріпана й обчімхана буда-готель над Морським Оком, з маломістечковим рестораном і ароґантською послугою, безнадійний смуток звичаю обдирання зі сьомої шкури кожного приїзжого, якому в заміну не дається ніяких вигод, усі ці страхіття польських татранських курортів кидаються особливо в вічі, коли лише переїхати на чеський бік Татр. Неначе з Африки в Европу заїхав! Ледве кільканацять кільометрів гуральською „журкою" (небіщик прокинувся би, їдучи нею!), шляхом на прикордонні Подспади до Татранської Котлини і потім до Ломниці та Шмексу — скрізь культура, яку зразу відчуває людина, що приїхала з країни культурної Абдери...

...Але Татри не винуваті. Сановитий Ґевонт своїм дужим залізним хрестом напевне не благословить отієї закопанської галайстри, що метушиться у його стіп, тай старий ґураль Сабала, що на малому скверику прикуцнув у стіп добродія Татр Халубінського, дивно себе почуває посеред людців, які по непорозумінні туди забрили. Завмерла Турня ще більш насупилася. Ланцюх камінних звен ще більш скорчився, ще гірш настовбучився. Відколи вдерлися до них непрошені, чужі духом гості, Татри ще більше самотні і недоступні.

В серпні 1928.

Буровава, к. Закопаного

виявила абсолютно нічого з закидуваних його клієнтові злочинів і чи не переказати б її до розгляду іншій лаві присяглих. Колиж би трибунал не прихилився до цього погляду, то оборонець просить видати якнайлагіднійший вирок з приноровленням амнестії.

ППРИСУД.

Трибунал по короткій нараді засудив обвинуваченого на 2 роки тюрми з зачисленням до кари слідчої вязниці. Обвинувачений по нараді з оборонцем заявив, що вирок приймає.

Памяти поляглих.

Все українське громадянство в день 16. вересня на могилу в Семиківцях.

Як широка, як велика Українська Земля — всюди на ній могилки і могилки. І знані і незнані. Дрімають по степових просторах Поділля, у зелених Карпатах, над річками, та по лісних присілках. Благословлять своїми березовими хрестиками землю, що їх виколихала, тай поставила на память і на науку грядучим поколінням.

А як перли у дорогому жемчузі сяють поміж тисячами-тисяч цих могилок,— могили на Маківці, Лисоні, у Вівсю, у Семиківцях.

Пригадало собі ці перли-могили українське громадянство. Починає справляти на них величні, освячені звичаєм і традицією поминки.

І йдуть поклонитися цим могилкам стрілецькі чети-ряди; йдуть гуртками з літа, з ланів, із піль широких; з далеких сіл і міст річкою пливуть... Як колись на прощу... Як у Київ до Печерської Лаври, як до Зарваницької Божої Матері. Йдуть вклонитися могилкам, йдуть зачерпнути цього подиху, що віє з їх гробового лона, йдуть розцілувати святі березові хрестики...

Такі величні поминки справляє Українська Січова Слава в неділю 16. вересня на могилі в Семиківцях над Стрипою.

Тому прийдіть і прийдьте там усі! Усі, що любите ці могилки, усі в кого щире українське серце!

Прийдіть, злетіться сірими четами-гуртками з над Стрипи й Золотої Липи, зі степів, з лісів Підгаєччини, з Тернопільської, Бережанської та Теребовельської Землі! Усі з широкого Поділля, з цілої Галицької Волости.

Початок Свята в 9. год. рано на могилі. Програма буде подана окремо. Для дальших гостей призначені підводи, що будуть ждати на двірці в Денисові.

Злетіться усі! Нехай заразиться Вами подільський степ, хай зазвенить вашою могутньою піснею.

Бо поклону від Українського Юнацтва жде могила в Семиківцях.

Хто не впише ще своєї дитини до приватної школи „Рідної Школи" — нехай зробить це негайно. — Ніодна українська дитина не сміє пропадати в чужій школі!

—о—

ВІДГУКИ ДНЯ.

СЕЛО, І СЕРЦЕ ОДПОЧИНЕ...

А як поїдеш на село,
Де є ще добрі люди,
Забудеш там злість і зло
І світ цілий забудеш.

Годинник твій там — зайва річ
Бо час проходить боком,
Години бє кухонна піч,
А днями пори року.

Тобі байдуже, чи Бріян
Сказав нову промову,
Чи Чічерін і Штреземан
Готують ноти знову.

Чи на альбанському стільці
Присівся Від чи Зогу,
Чи вже поставили вкінці
На Кремлі синагогу.

Чи ще в Варшаві Девей є,
А „денгуа" у Львові,
Чи пес маршалка ще жиє
І чи вони здорові.

Чи вже знайшовся ідіот,
Що видав другий денник,
Чи вмер де з праці патріот
А з голоду письменник.

Зате цікаво, чи хмарки
Зібються у громаду,
Чи тільки страшать, чи таки
Дощем на землю впадуть.

Чи вже старий почтар приліз
(Ох! Якжеж він бариться!)
І чи тобі тютюн приніс,
Бо почта — цеж дурниця.

Чи вже прозріло песеня,
Чи груші вже щось варта,
І чи прийде ще до прання
Румяношока Марта.

Так тихо, соняшно в душі,
Весь біль пропав без вісти,
Ніхто не каже: „Гей! Пиши!"
І кажуть тільки їсти.

Колиж тебе таки рій дум
Обсяде проти волі,
То маєш лік на біль і сум: —
Печені бараболі.

Оттак то на селі сидиш,
Як в Господа на печі. —
Все є, все є, бракує лиш
Одної тільки речі:

Театру, кіна, хідників,
І авт у диким герцю,
І те, що має легкий Львів:
Хоч трошки, трошки перцю!

Галактіон Чіпка.

Ріжні вісти.

ЧІЧЕРІН ЇДЕ ДО ПАРИЖА.

Комісар закордонних справ Чічерін, що вже повернув до здоровля, в найближчих днях поїде до Парижа, щоби нараджуватися з Бріяном і Поанкаре. Комісарські вказівки поручають Чічерінові затіснити більшовицько-французькі взаємини.

КЕЛЛЬОҐ ЗА ВИЗНАННЯМ СРСР.

„Ню Йорк Геролд" довідується, що держ. секретар Келльоґ старається виєднати офіціяльне визнання СРСР Злученими Державами. Він є думки, що приступлення СРСР до противоєнного пакту створило нове положення, тому визнання СРСР є конечне.

ПЕРЕД УПАДКОМ ПРІМО ДЕ РІВЕРИ?

Хоч еспанський уряд видає успокоюючі заяви, репресії проти опозиції тревають далі. Арештовано богато військових. Один із провідників республиканського руху в Еспанії сказав кореспондентові „Івнінг Стендерд", що упадок Прімо де Рівери є питанням найближчих днів. Поліція не могла викрити осередка знови, бо республиканці цим разом обережніші.

ПЕРЕД ОКОНЕЧНОЮ ЕВАКУАЦІЄЮ НАДРЕНІЇ.

На загал вислід нарад у справі евакуації є позитивніший ніж думали. Зреалізують мабуть Кашенденів проект, щоби створити комісію, зложену з двох підкомісій. Одна полагоджувала би справу відшкодувань, друга занялася би справою евакуації. Підкомісії радили би окремо, згідно з домаганням Німеччини, щоби не робити юнктім між евакуацією й реконпензатами. В користь Німеччини є хочби це, що конференція признала принцип можливости передречинцевої евакуації.

З французьких кол подають, що Бріян поставив як основу передречинцевої евакуації Надренії такий проект: 1) покликано би мировий комітет з арбітражними повновластями, якого завданням було би розглядати всі зажалення із здемілітаризованої полоси Надренії після відходу союзних військ. У тім комітеті Німеччина мала би теж представництво. Комітет цей не мав би контрольного органу, лише сповняв би домагання Франції в справі безпеки; 2) створено би постійну комісію знавців, що могла би зібратися вже в жовтні, а занялася би частинним урухомленням нім. відшкодування і взагалі цілим відшкодуванням.

„Гольоа" подає спис французьких домагань у звязи з евакуацією: 1) автоматична діяльність комісії в кожнім спорі на здемілітаризованій полосі, 2) визнання Німеччиною політичної незалежности Австрії без порушування госп. договорів між Німеччиною і Францією, 3) розширення льокарнського принципу на сх. кордони Німеччини, без порушування справ евентуальних договорів між Німеччиною і Польщею, 4) частинна мобілізація нім. репараційного довгу, що вможливило би Франції сплатити часть воєнних довгів в Америці.

Часописи подають, що у поглядах Франції в справі евакуації наступив до 48 год. повний переворот. Бріян зложить на засіданні Ради мін. звіт із переговорів. На думку париських політичних кол французький уряд не спротивиться женевському порозумінню.

Дня 15. вересня збирається на нараду німецький уряд. В засіданні візьме участь спец. делегований член нім. делегації в Женеві. В неділю канцл. Мюллер одержить інформації про погляди уряду на женевські переговори.

НЕМА ҐАРАНТІЇ ДЛЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ Й ПОЛЬЩІ.

Знаний журналіст Совервайн, обговорюючи у „Матені" справу евакуації, каже, що нема що й думати про якінебудь ґарантії для Польщі й Чехословаччини, бо такі ґарантії зменшили би значіння льокарнських договорів і Келльоґового пакту. Також Німеччина могла би не згодитися на це.

БЕНЕШ КАНДИДАТ НА НОБЛЕВУ НАГОРОДУ.

Зі Штокгольму повідомляють, що найбільше виглядів на мирову Ноблеву нагороду в ц. р. має нібито чехословацький міністр закордонних справ Бенеш.

НАСЛІДНИК КОМ. СТШЕЛЕЦЬКОГО.

Зачувати, що урядовим комісарем м. Львова на місце Стшелецького буде проф. львівської політехніки Й. Токарський.

По широкому світі.

Бувш. кайзер виграв процес з урядом Південної Африки. Рішенням найвищого суду в Капштадті Вільгельм дістане назад сконфісковані йому підчас війни території в Африці.

У Льондоні радить міжнародній конгрес спіритистів, на якому є представники 24 держав і 300 делегатів з усіх кінців світа.

Югославський уряд признав права громадянства кількадесять тисячам російських емігрантів.

На німецькім пароплаві „Патрія" в Гент збунтувались моряки. Капітан ранений.

Організаційний і вічевий рух.

З ВІЧЕВОЇ Й ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПРАЦІ СЕНАТОРКИ КИСІЛЕВСЬКОЇ.

В останніх днях серпня після повороту з Волині відбула сенаторка Кисілевська цілий ряд віч, присвячуючи свою особливу увагу організації укр. жіноцтва. На Волині обїхала сенаторка Кисілевська всі важніші міста як Луцьк, Рівне, Ковель та місто Сарни на Поліссі, де відвідала всі українські інституції та виголосила організаційні реферати. Повернувши з Волині, сенаторка Кисілевська відбула вже дня 22. серпня віче під голим небом в Печеніжині при участи понад 1.000 осіб. Жіноцтво привитало свою сенаторку хлібом-сіллю та піднесло їй вінець з пшеничного колосся.

Дня 28. серпня відбула дальше сенаторка справоздавче віче в Акришорах, товмацького повіту і того самого дня в Космачі, печеніжинського повіту.

Дня 2. вересня відбула сенаторка Кисілевська справоздавче віче в Сяноку і того самого дня в селі Трепчу, того самого повіту, а дня 9. вересня справоздавче віче в селі Зашкові, повіт Львів. Того дня мало відбутися в Зашкові велике кооперативне свято, однак поліція розвязала його зараз на початку промови сенаторки і тому отворено справоздавче віче на якому промовляла сенаторка Кисілевська і посол Ліщиницький. На всіх вічах ухвалювано повне довіря для Української Парляментарної Репрезентації і подяку для сенаторки за її повну посвяти працю.

НОВИНКИ

— **Концерт С. Крушельницької в Стрию** відбудеться дня 21-го п. м.

— **Черговий політичний процес.** Зі Станиславова довідуємося, що дня 28. п. м. розпічнеться там політичний процес проти арештованих у травні н. р. громадян Голуба Івана, Чепиги Івана (власника книгарні „Бистриця"), Фаліґевича Василя і Михайловича Олександра. Акт обвинувачення закидує всім „протидержавну змову і співпрацю над культурно-економічним зближенням Сх. Галичини з УСРР". Для осягнення тієї мети перші два обвинувачені мали виготовити обширний реферат, копію якого найшла поліція в книгарні „Бистриця". Всім чотиром закидує акт обвинувачення також приналежність до УВО та шпіонажу на користь УСРР. В процесі будуть боронити д-р Савчак Нестор — обв. Голуба і д-р І. Волянський — обвинуваченого Чепигу.

— **Вибори до Каси Хорих!** Звертаємо увагу, що ще протягом двох днів нині в суботу і завтра в неділю безперервно від 8 рано до 8-ої веч. можна реклямувати своє право виборче до Каси Хорих. Обовязком кожної нашої інституції і кожного громадянина є припильнувати, чи він не позбавлений свого права. — За Український Виборчий Комітет: Іван Олексин.

— **До відома давних станиславівських учнів.** З нагоди обходу 200-літних роковин оснування станиславівської гімназії має там відбутися 21. і 22. вересня ц. р. більший зїзд бувших її учнів. Тому, що ця школа має для історії нашого галицько-українського відродження поважне значіння, піддали деякі станиславівські гадку, щоби уладжено в тім часі ще окремі сходини української групи, присвячені оглядові довершеної праці і дальшим перспективам на майбутнє. Подаємо цю думку до загального відома. Льокаль і час сходин будуть означені на місці.

—**Львівська хроніка.** Скінчене судове слідство в справі т-ва „Орбіс", що підорвало державну касу на гарну суму 300.000 зол. Головні обвинувачені сидять у слідчій вязниці. — На Замарстинові арештували 60-літнього Йосифа Огорчака, що пробував отруїти свого брата денатурним спіртом. — 18-літня Марія Вашишин випила йодину з нещасного кохання.

— **Сензації.** З литовського кордону приходять польські вісти, що там у деяких місцях роблять воєнні сбори. — У долині Іовипо відкрили найглибшу печеру в світі, що має 518 метрів і складається з цілої низки коридорів. — У Будапешті гуде від звісток про поворот монархії, тому, що бувший „гофмайстер" цісаря Карла замовив в якогось кравця та артиста коронаційний костюм для архикн. Отта.

— **Ріжні вістки.** Грецька „денга" дійшла вже на Прикарпатську Україну. Є численні випадки занедужання, поважно до смерти. — По німецькій статистиці союзна окупаційна армія в Рейнланді має

тепер 54.750 франц., 5.553 бельгійських і 6.760 англійських жовнірів. — 18-го жовтня збирається в Відні перший міжнародній конгрес торговельних агентів; його організує дотичний союз в Амстердамі. — Англійська ліберальна партія в Нортгемптоні рішила поставити при виборах до парляменту кандидатуру 24-літньої сестрінки Венізельоса, місс Елен Шіліцці, якої батько, жонатий з сестрою Венізельоса є віддавна членом консервативної партії. — Тяжко занедужала вдова по бувш. цар. Олександрі III. Марія Фйодоровна, з походження данчанка, що живе в Копенгагені. — Бельгійський король і королева вернувшись з подорожі по Конго привезли зі собою прегарного льва і подарували його для звіринця в Антверпені. — Фабрики Форда виробляють тепер по 4.300 нових автомобілів денно. Форд каже, що від нового року буде виробляти денно по 10.000 автомобілів.

— **За кімнату і ванну.** З „Вечерньої Москви“ довідуємось, що „Управа водовищ кавказьких мінеральних вод“ найшла геніяльну ідею: вона запрохала визначних письменників на низку літературних вечорів. Суть таких запросин передала Борисом Пільняком так: „Нас купили. Ми дістаємо невеличку плату, помешкання, і ванну за означене число прилюдних виступів“. Крім Пільняка „куплені“ управою мінеральних вод — Алексій Толстой, Л. Сейфуліна, Б. Лавреньов.

— **Жиди в СРСР.** По інформаціям московського кореспондента „Ню Йорк Таймса“ в СРСР є тепер 2.600.945 жидів. Від 1897 р., коли зробили останню офіціяльну статистику, жидівське населення зросло всього на 4 проц., а загальне всієї бувшої російської території на 40 проц. Пояснюється це сильною еміґрацією жидів. Від 1897 до 1925 р. виїхало в СРСР 500.000 жидів в Америку, 18.000 в Палестину, а 31.000 в інші краї.

— **На південний бігун.** Капітан Бард, що організує експедицію до південного бігуна подав американським журналістам список предметів, які він візьме з собою. 60 учасників виправи для 2-літньої подорожі матимуть такі необхідні предмети: 800 покривал і простирал, 400 пошевок, 2 тони вудження, 3 тони свинини, 5 тон солоного мяса, 500 скринь яєць, 2 тони масла, 15 тон муки, 500.000 папірос, 60.000 листків писального паперу, 2000 книжок наукових і з белетристики, 5 грамофонів з 115 плитами, пияніно і саксофон.

— **Захист для вчених і письменників.** Славний франц. манастир „Гран Шартрез“ покинений черцями перетворять на захист для вчених і письменників. Що-року більш як 100 осіб по дорученні „Інституту Міжнародньої Кооперації“ зможе відпочивати в старім абастві на кошти Інституту. Першу велику вкладку на цю ціль дав визначний данський письм. Андерсен.

— **Капелюх Штреземана.** Французька Ліга Прихильників Мира приготовила овацийну зустріч німецькому міністрові закордонних справ у Парижі на залізниці. Ці овації повторились ще з більшою силою, коли Штреземан покидав палату мін-ства заборд. справ, після підписання пакту Келльоґа. Причина? Коли Штреземан поклав свій капелюх у роздягальні, один цікавий деникар оглянув його пильно і ствердив, що капелюх куплений у Карльсбаді в французькій крамниці і є з французької фабрики. Деникар захоплений пустив цю вістку „дальше“ і вона дала притоку до змінненої овації людей, які не сумнівались у франкофільськім настрої Штреземана. Для загалу часто важніше є те, що політик носить на голові, ніж у голові.

— **Портрет Гувера.** Росіянин Доботобов, який живе в Філядельфії, намалював портрет Гувера. Гувер вподобав собі той портрет і згодився, щоби його вживали на виборчих оголошеннях.

— **Сила пересудів.** В Югославії, в банатськім окрузі, населення схвильоване від якогось часу фактом, що щезла одна служниця, працююча у жида в селі Петрове Село. Пішла між селянами чутка, що жиди зарізали дівчину для ритуальної ціли на свято в банатській синагогі. Селяни обурені підозрінними почали обкидати камінням жидівські хати. Служницю віднайшли, але протижидівський настрій не минув.

— **Спортова суперечка.** Американські фальби сваряться, хто з польських летунів має перелетіти Атлантик. Цей спір вирішать два гасла: Схід чи Захід. Ню Йорк, себто Схід, зібрав уже 13.000 дол. на лет Кубалі, а Шікаґо, себто Захід, приготовляє вже від довшого часу збірку на лет Ковальчика. Тепер ще повинні посваритись летуни, а комітети матимуть гроші.

— **Мировий договір з жінкою.** Нюйорський лікар д-р Джан Мерфі підписав з жінкою „мировий договір“, що буде працювати, не буде запиватись, і не буде заходити собі з чужими жінками. Але він зломив договір і жінка одержала судову сепарацію.

— **Напасть на Дікенса.** У Льондоні вийшла сенсаційна книжка присвячена Дікенсові п. з. „Демо про ідолопоклонство“, де автор під псевдонімом „Ефезіяна“ малює осоружний портрет великого письменника. Основуючись на листуванні Дікенса, автор обвинувачує його в еґоїзмі, чванькуватости, безпринципности, жорстокій поведінці з матірю та дітьми і в інших хибах, які він осміював у своїх повістях. Проти анонїма виступив зі судовою скаргою єдиний живий ще син Дікенса, льондонський лікар. Він покликується на зізнання своєї 98-літньої сестри і кількох старих другів великого письменника, які мають доказати, що автор сенсаційної книжки рахував на дешевий ефект між безкритичними читачами.

— **Патахон і Черепашка.** Пантеон всезнайків побільшив „емерит. радник“ з Перемишля „Харлампій Черепашка“, який у листівці до редакції (на адресу нашого фейлєтоніста) обурюється, чому ми називаємо відомого фільмового актора **Patachon'a — Патахоном, а не Паташоном**, бо „вже навіть кіномани з Судової Вишні чи Бурштина знають, що він називається Паташон“... Зате кіномам з Перемишля, Судової Вишні та Бурштина повинно бути відоме, що Патахон **не** є французом, тільки данцем.

— **Китайський дарунок.** Міська рада Тєнь-Тсіня висловила подяку генер. Батлерові за його діяльність підчас окупації міста американською армією. Вона дарувала йому шовкову парасолю у прорізі 3 метрів о ручкою на 5 м. і 50 цм.

— **Подяка.** Дирекція приватних мужеських семинарійних учительських курсів Рідної Школи у Львові складає отсим сердечну подяку пані радниковій Матієвій за щедрий дар 100 (сто девять) книжок з бібліотеки покійного радника Івана Матієва для згаданих курсів. Рівнож дякує Пані К. Малицькій за ласкаве посередництво в цій справі. — У Львові, 14. вересня 1928. — **Антін Крушельницький,** управитель.

— **Пригадка!** Надзвичайні Загальні Збори Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного Спілки акційної у Львові відбудуться дня 5. жовтня 1928 о год. 4. попол. в салі Центрального Кооперативного Банку „Красний Союз Кредитовий“ у Львові Ринок 10. До голосу на Загальних Зборах є уповажнені ті акціонарі, що найпізніше 14 днів перед Загальними Зборами зложать вимагану статутом скількість акцій враз з незападними купонами в Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові або в Заряді Агенції того Банку в Станиславові, або в Українській Щадниці в Перемишли. Управнення до вступу на Загальні Збори будуть видані легітимації (§§ 65, 67 і 68 статута). Вп. Акціонарі, котрі не відібрали ще своїх акцій, як що намірають взяти участь в Загальних Зборах, зволять про це повідомити Дирекцію Банку, заподаючи свою адресу, щоби їм видано в час легітимації на Збори. — Надзірна Рада. 561 1-2

З театру.

ДВІ ОПЕРОВІ ВИСТАВИ У ВЕЛИКОМУ МІСЬКОМУ ТЕАТРІ.

Нова дирекція міського львівського театру виявила в оперовому відділі живу діяльність та метку ініціятиву. Протягом першої половини вересня вспіла вона відновити крім інавґураційного „Жигмонта Августа“ ще й такі цікаві опери як „Севільський Цирулик“ і „Лякме“. В обох них операх виступила гостинно співачка Ада Сарі, відома вже львівській публиці артистка з давніших виступів. Тому то про її спів та гру писати не доводиться. Слід лише замітити, що голос цеї співачки визначається як і давніше прецизною кольоратурою і гарним звуком, хоч в обох виставах помітна була в неї мала голосова недиспозиція.

В Севільському Цирулику вперше у партії Бартола виступив відомий бас Цецот, що своїм гарним голосом та продуманою грою створив наскрізь оригінальний і цікавий тип.

У „Лякме“ опері француза Деліба запрезентувався голосово дуже добре ангажований бас Бендер у ролі жреця Нілаканта, хоч сценічною роллю дав довше, ще зі сценою не освоєний. Тенорову партію Ґеральда у „Лякме“ співав Бедлевич, що розпоряджає гарним голосом і доброю сценічною рутиною, хоч у співі не позбавлений деякої манери. Перший виступ нової прімабалеріни Камінської загально подобався. Всі інші виконавці сольових партій вивязались зі завдання зовсім поправно.

Щож до хорорів, то вони в обох випадках презентувалися добре під голосовим оглядом, але виявили недостачу віспівання. Орхестра натомісь у численних випадках не дописувала почасти наслідком недострояних інструментів (чому варто вже раз зробити кінець!) а почасти наслідком недостачі дисципліни. *В. В.*

Театри.

Великий Міський Театр:

15-го г. 3·30 попол. „Весілля“ Виспянського.

15-го г. 7·30 веч. „Паґаніні“, оперетка Легара

16-го г. 3·30 попол. „Між ніччю і світанком“.

16-го г. 7·30 веч. „Травіата“.

20-го г. 7·30 веч. „Лекше перейти верблюдові“, комедія Лянгера (50 % знижки).

Кіна.

„Аполльо“: „Легка добича“.

„Лев“: „Тайна гарної пані“, з Лідь Лаговер“.

„Оаза“: „Зрада в Галичині“.

„Палас“: „Тітанік“.

„Фатаморгана“: „Справа при зачинених дверях“.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

ВОЛОДИМИР РАДОВИЧ, стрілець УГА, один з найкращих міщан Комарна молодшого покоління, рений українець, гарячий патріот і речник нашої соборности серед своїх ровесників, діяльний член усіх українських товариств в Комарні, член виділу політичної організації УНДО на повіт Комарно-Рудки, уроджений 10. серпня 1895 — умер від грудної недуги на 33 році життя, лишаючи жінку і малого синка Романа. З вибухом війни мусів піти до австрійської армії, де служив при 34 п. п. аж до проголошення в Галичині української народньої республики. Тоді служив у 7 бриґаді Української Галицької Армії. Від діточих літ зі своїм братом Васильком був круглим сиротою. Виховувало їх непривітне життя без ніжних пестощів, як бідні сироти. А однак їх серця переповнились ніжною любовю до батьківщини і виросли якби тільки на те, щоби сповнити свій святий обовязок і зараз умерти. Василь рівнож гарний, симпатичний хлопець, як весела співуча пташинка, служив писарем в одній адвокатській канцелярії, коли вибухла війна. Маючи тоді 18 років, вступив до Українських Січових Стрільців, але не вернув з війни до дому, погиб на широких просторах України 1919 року. А та скромна згадка, хоч і як спізнена, про двох братів Радовичів з Комарна, що життя своє жертвували для України, нехай буде похвалою для того, що є гідне памяти і наслідування серед доростаючої міщанської молоді Комарна теперішних і дальших поколінь. Вічная Їм Память!

ОПОВІСТКИ.

Львівський Просвітянський Театр.

Тому, що Просвітянський Театр бере участь у виставі на вільнім воздусі „Невольник“ в Сокали, оголошені вистави в Новім Селі і Підволочисьхах не відбудуться.

Сокаль:

16.IX. Інсценізація „Невольника“, год. 3-та попол.

17.IX. Осінні маневри.

18.IX. Гейша. 1—2

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Глиняни:

16.IX. Маруся Богуславка.

Виїзджаючи на Волинь на сезон Театр заїзде до Львова на дві вистави. 1—1

Вправи в „Соколі-Батьку“ починаються в дні 17. п. м. Члени вправляють: чета I.: в понеділок, четвер 7—8, чета II. в ті самі дні 8—9. Членкині, чета I. второк і пятниця 7—8, чета II. в ті самі години в середу і суботу. Ремісничa молодь: в середу і суботу 8—9, жіноча ремісниця молодь в неділі 6—7. Учасники: у второк і суботу 6—7., учасниці у второк і четвер 5—6. Мужеський доріст: у второк і суботу 4—5, жіночий доріст: у второк і четвер 4—5. Учит. кружок і вишкіл провідників: у второк і пятницю 8—9. Вправи нарибку (до літ 7. спільні) в понеділок і середу 3—4. Всі години розуміються пополудневі. — Гаразд! — Начальник С-Б.

Польські Заведення Цинкового Промислу С. А.

в БЕНДЗІНІ -- Фабричний відділ в Крулєвській Гуті (Em Schirokauer)

Телефон ч. 80 і 301.
Рік заложення 1899.
Бічниця власна.

СКЛАДИ КОНСИГНАЦІЙНІ: ВАРШАВА, Залізна Брама ч. 2. — КРАКІВ, Дайвур ч. 10. — ЛЬВІВ, Вольносць ч. 2. — СТАНИСЛАВІВ, Галицька ч. 8.
Генеральне заступництво на експорт, Відень, VII 2, Neustiftgasse № 3.

Фабрикація залізних блях поцинкованих. Вальцівня цинкової бляхи, фабрика діркованих блях. Бубни залізні поцинковані. Скрині до вугля і на відпадки. Рури, патентовані коліна, дверцята до печей і т. п.
Річна продукція 24.000 тон (в тім експорт 8.000 тон).

Львівські Самоходові Курси

вулиця Міцкевича ч. 28.

Одинокі в Східній Галичині курси, яких система спеціяльних шкільних возів і вакорд. показових, система навчання, гарантують швидку і докладну науку.
553 1—1

Вписи щоденно від 8—20.
Оплата 160 зол. або 90 зол.
Перша рата 20 зол.
Оглядайте плякати. Жадайте проспектів. — Заміспевим мешкання.

---

350 вартісних предметів за зол. 15 сот. 75

На письменні замовлення, висилаємо слідуючий комплет: 1) Годинник мужеський ніклевий швайцарський, добре ходить; 2) 1 Ланцушок до годинника позолочуваний; 3) 1 закордонна бритва; 4) 1 пензель до голення; 5) 1 мищинка до голення; 6) 3 великі мужеські хустинки; 7) 3 ковнірки з англійського зефіру; 8) 1 шовкову краватку; 9) 1 обсадку з хол. олівцем; 10) 1 гребінь кишенковий з футералом; 11) 1 сталевий сцизорик; 12) 1 пара шпінок з амер. золота; 13) 3 ложечки до чаю; 14) 1 кишинкове веркальце і ще 336 предметів конечних для кожного чоловіка. — Цілий цей комплет висилаємо тільки за 15 зол. 35 сот. — Такий сам комплет якість „L“ 17 зол. 35 сот. — Якість „N“ 22 зол. 95 сот. — Завдатку не потрібно. — Платиться при відбозі.
За опаковання і пересилку платить купуючий.
БЕЗ РИЗИКА! БЕЗ РИЗИКА!
Подяки за товар А. Ковечки, ком. пост. Чарнків, Ф. Дудзяк. Краків і багато инших. Якщо не подобається, звертаємо гроші.
Е. ЯКУБІНЬСКІ — Варшава
Новолінки 23 Д. Почтова скринка ч. 237.

Непромокальні плахти

закордонні у великім виборі
І. КОНРАД,
Львів, вул. Гетьманська 22.
Тел. 49-83.
550 1—2

ЛІЖКО ПОЛЕВЕ „ПАТЕНТ“

з матерацом, займає дуже мало місця 30 зол. На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика Закс Личаківська 132.

Вже крайна пора слати замовлення на

ЗИМОВЕ ВЗУТТЯ

до фабрики ріжнородних пантофлів і папучів

Т. ПРОЦИШИНА

ЛЬВІВ, вул. ВРОНОВСЬКИХ ч. 4.
(Замовлення з провінції полагоджується негайно).
261 9—10

ФУТРА мужеські і жіночі містові і подорожні, — куртки, сентки, шапки, боа і т. п.
К. А. АВГУСТИН, магазин футер
Львів, Рутовського 7. телеф. 49-46.
приймає всілякі роботи входячі в обсяг кушнірства.
345 3—10

ПЕРШОРЯДНА УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

МИХАЙЛА СТЕЦЯ

абсольвента заграничного крою
виконує всякі кравецькі роботи солідно і скоро.
ДЛЯ ВСЕЧ. ДУХОВ. ВИГОТОВЛЯЮ РЕВЕРЕНДИ, ПАВСТИКИ ПЛАЩІ І ПОКРИТТЯ НА ФУТРА по найновішим взорам.
519 Адреса: 2—3
ЛЬВІВ, вул. ЗЕЛЕНА, ч. 31.

Найновіші моделі!

ПЛАЩІ, КОСТЮМИ, СУКНІ І ФУТРА, ТАКОЖ ОКРЕМИЙ ВІДДІЛ ТРИКОТАЖІ по найдешевших цінах поручає давніше **Е. ТАУБЕ** ГЕЛЛЕР і СКА ЛЬВІВ Рутовського 11.

На сплати і за готівку. Меблі всілякого рода, також отамани, канапки, складані ліжка і полеві, сальонові ґарнітури, вклади і матераци найдешевше в **ДОРОТЕУМ** вул. Сапіги 34, тел. 15-01. 275

---

8 зол. | ПЕРСТЕНЕЦЬ | 8 зол.
з 14-карат. золота з рубіном тільки у
Б. ҐРИНБЕРҐА Сикстуська 4.

Конкурс.

Рада Бурси ремісничої і промислової оголошує конкурс на вношення оферт на надбудову й прибудову реальности Бурси при вул. Ходоровського ч. 3. Пляни, затверджені Маґістратом можна оглядати щоденно в настоятеля Рем. Бурси в годинах між 10—12. передпол. Оферти належить зложити в Бурсі до дня 20. IX. ц. р.

ЗА РАДУ РЕМІСН. БУРСИ:
о. Евзебій Бачинський в. р. голова,
Евген Винярський в. р. секретар.
562 1—1

Подяка.

Вп. П. др-ві Володимирові Електоровичеві адвокатові в Чорткові, отсим складаю щиру подяку за всякі заходи несені ним безкорисно в часі мого слідчого арешту в Чорткові, а передовсім за внесення приготовного письма з покликанням цілого ряду свідків на мою оборону, як також за енерґійні та успішні інтервенції у слідчого судді — в моїй справі.
555 1-1 Учит. Гайовський Антін.
Озеряни, в вересні 1028 р.

ПОТРІБНИЙ хлопець до науки кравецького ремесла. Першенство мають інваліди УГА в молодім ще віці, або сироти по таких. Зголошення слати до 1. X. 1929 на адресу: Кравецька робітня Укр. Інвалідів Львів, вул. св. Софії 25.
567 1-1

ПЯНІНА Арнольда Фібіґера є найкращі від зол. 2460. Цінник на жадання. Кайм і Син, Львів, вул. Коперника ч. 16, телефон 20—15.
509 7-7

ФОТ. ЯНУШЕВИЧ — вул. Вищ. Поля 1 (бічна Зеленої). Тел. 39-60.
505 7—10

ПРИЙМУ на помешкання студентки. Костецька, Куркова ч. 13/I. 553 1-1

КІМНАТА з окремим входом до винайму в центрі міста. Адмін. „Діла“, О. Р.
566 1—1

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При важніших запитаннях просить ся письма до нас висилати рекомендовано.
2525 13—52

Маґістрат кор. стол. міста Львова

L. M. 135.276/28
Z. d.

у Львові, дня 12. вересня 1928.

Оголошення!

В ціли винаймлення міського ґрунту з забудованням по давнім фільварку з городом і лукою та ставом по мапі поверхні около 20 ha або $34^1/_2$ моргів в Замарстинові на протяг 6 літ (шести) т. є. на час від 1. листопада 1928 до 31. жовтня 1934. Маґістрат міста Львова розписує публичну офертову ліцитацію.

Запечатані оферти треба вносити найдальше до дня 27. вересня 1928 до години 12 в полудне до Управи дібр і міських насткiв в Маґістраті (Ратуш I п.) де можна переглянути близші услівя держави.

Громада міста Львова застерігає собі свобідний вибір оферти а навіть можність неприняття ніякої з внесених оферт.

Комісар Ряду в. обов. Президента міста Львова
ЯН СТШЕЛЄЦКІ в. р
563

Присилайте передплату!

Полекша Життя

часто полягає на дрібницях, про котрі забуваємо або силою інерції держимося старих систем.

В домашнім газдівстві пр.

Пралька „МАРИСЯ“
системи Тадея ПОДОСКОГО
(патент у всіх краях),
503 а) 1—1

досконало заміняє ускладнену функцію прання при балії.

Пральки „МАРИСЯ“ є приступні в ціні і способі платности для всіх верств населення.

Пральки „МАРИСЯ“ не нищать білля, заощаджують час, ґарантують вигоду, чистість і т. п.

Безпл. покази на бажання.

Виключна продажа на львівське, тернопільське і станиславівське воєвідства

у фірмі **М. КЕРСКІ**
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 4.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ ВОЛОДИМИРА МАГАСА

в СТАНИСЛАВОВІ, вул. Галицька ч. 79.

Одинока ліярня дзвонів в Польщі, яка відливає дзвони з найліпшого металю зі звучним голосом і солідним виконанням.
Завсігди має на складі більшу кількість ріжної величини дзвонів.
ЦІНИ КОНКУРЕНЦІЙНІ і на догідні сплати. 20-літна порука за голос і розбиття дзвона.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.